

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא מציעא מא

עניין: מובילנא מאני בתריה לבי מסותא

מהר"ץ חיות

מובילנא מאני בתריה לבי מסותא. כ"צ דקי"ל דענד שהולך כליו של האדון לבית המרחץ קונה ע"י צמזקה (קידושין כז ע"ב) דזה הוי עבודת של ענד וקי"ל כל מלאכות שהענד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו וקאמר ר' יוחנן דמי שיתרץ לו חזית יולין אחריו לבית המרחץ ויפרסם לכל שעושה לו שירות שחייב התלמיד לרבו וכמדומה לי שראיתי זאת בס' מולדות אדם ואין ספרו מ"י כעת ועי' ג"כ צ"ק (כ ע"ב) הי מתני' א"ל לבי תשמע לי שקל סודר כרך ליה ע"ש ועי' ג"כ ס' צאר שבע צמזמה ס' כ"צ מה שהאריך ביה הרבה לפרש דוקא ר' יוחנן אמר זאת לרבותא ע"ש: (מהר"ץ חיות)

אמרי בינה

דאמר רבי יוחנן מאן דמתרגם לי חבית וכו'. קשה מאי שנא דאשכחן לרבי יוחנן הכא ובפרק בכל מערבין? ובכמה דוכתי דאמר הכי מובילנא מאניה וכו' מה דלא אשכחן הכי לשום אחד מחכמי התלמוד. וי"ל משום דאמרינן בכתובות פרק אלמנה ניוזנית³ כל המלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת מנעל דאין מכירין אותו שמה יאמרו עבד הוא ולא אמרן אלא כשאין לו תפלין בראשו וכו', והא ודאי דלאו דוקא התרת מנעל אלא הוא הדין שאר מלאכות המיוחדות לעבד כגון להוליך כליו אחריו לבית המרחץ ולגוררו ולסוכו שהעבד נקנה בהם כדאיחא בפ"ק דקידושין⁴, ולפי שרבי יוחנן היה עלול לנזילות ולא היו לו תפלין בראשו לכן אמר מובילנא מאניה וכו' דהיינו מן המלאכות שאין התלמיד חייב לעשות לרבו במקום שאין מכירין אותו. וא"ת רבי יוחנן היו מכירין אותו. וי"ל מאן דמתרגם לי קאמר אפילו במקום שאין מכירין אותו משמע דוק.

באר שבע ס"י יא

בשעשיתי לזיה לתלמידי האלוף הר"ר נפתלי יצ"ו אמרתי לו, בהיות

שאמרו חז"ל (ברכות לא, א) לא יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה תא ואגמרך חדוש אשר לא קדמני אדם והוא זה. למה אמר רבי יוחנן בפרק המפקיד (ב"מ מא, א) ובפרק בכל מערבין (עירובין כז, ב) ובשאר דוכתי טובא (סנהדרין סב, ב)⁶ מאן דמתרגם לי כו' מובילנא מאניה בתריה לבי מסותא, ולא מצינו לאחד משאר חכמי הגמרא שאמר כן. ועוד למה אמר דוקא מובילנא מאניה כו'.

ג"ל משום דאמרינן בכתובות פרק אלמנה ניוזנית (צו, א) כל המלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת המנעל במתא דאין מכירין אותו שמה יאמרו עבד הוא ולא אמרן אלא כשאין לו תפלין בראשו כו'. והא ודאי דלאו דוקא התרת המנעל אלא הוא הדין שאר מלאכות המיוחדים לעבד דוקא כגון להוליך אחריו כליו לבית המרחץ ולגוררו ולסוכו שהעבד נקנה בהם כדאיחא בפרק קמא דקדושין (כב, ב), ולפי שרבי יוחנן היה עלול לנזילות ולא היו לו תפלין בראשו, הילכך אמר מאן דמתרגם לי כו', לא לבד שאחלוק לו כבוד כמו שהתלמיד חייב לחלוק כבוד לרבו, אלא אפילו מה שאין התלמיד חייב לעשות לרבו במקום שאין מכירין אותו אעשה לו, דלשון מאן דמתרגם משמע בכל מקום שיהיה, ונקט דוקא מובילנא מאניה כו' ולא נקט שאר מלאכות לרבותא אע"ג שיהיה מפורסם לעיני כל אדם כשאולין כליו אחריו למרחץ, כן ג"ל.

רש"י בהר ויקרא כה, לט

וכל היוצא ממנה כעוד עבודה אליסי* (לם) עבדת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעוד של יולין כליו אחריו לבית המרחץ ולא יעול לו מנעליו:

ירושלמי ברכות פ"ב ה"ג

⁶ וכך נהג ר' אליעזר תלמידו אחריו. ⁷ א"ר יוחנן ⁸ בסיתוא דהוה חזיק רישיה הוה לביש תרויהון ברם בקייטא דלא הוה חזיק רישיה לא הוה לביש אלא ⁹ דאדרעיה.

גמ' כתובות צו.

המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו אמר רבי יהושע בן לוי יכל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת (לו) מנעל אמר רבא דלא אמרן אלא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום שמכירין אותו לית לן בה אמר רב אשי דובמקום שאין מכירין אותו גמ' לא אמרן אלא דלא מנח תפלין אבל מנח תפלין ל"ל בה אמר ר' חייא

גמ' יומא פו.

גבי הדדי ועביד חושבנא רבי יוחנן אמר כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפלין יצחק דבי ר' ינאי אמר כל שהביריו מתביישין מחמת